

از لاله زار تا شانزه لیزه

حسن عظیمی

۱۳۹۳

www.ketab.ir

عظیمی، حسن، ۱۳۲۱ -	سرشناسه:
از لاله‌زار تا شائره‌لیزه: / حسن ع	عنوان و نام پدیدآور:
تهران: افراز، ۱۳۹۳	مشخصات نشر:
۴۳۲ ص.	مشخصات ظاهری:
۹۷۸-۹۶۴-۲۴۳-۷۸۳-۲	شابک:
نمایش -- ایران -- تاریخ	موضوع:
سیاه‌بازان	موضوع:
نمایش روح‌وضی	موضوع:
بازیگران -- ایران - سرگذشتنامه	موضوع:
۱۳۹۰ الف‌ع/۶۶۲۹۵۴/۱	رده‌بندی کنگره:
۷۹۲/۰۹۵۵	رده‌بندی دیویی:
۲۶۸۰۹۵۱	شماره کتابشناسی ملی:

انتشارات افراز

ناشر برگزیده‌ی تاتر و ادبیات نمایشی

دفتر: تهران، خیابان فلسطین جنوبی، خیابان وحید نظری، پست افشار، پلاک ۱، واحد ۵

تلفن: ۶۶۴۰۱۵۸۵

مرکز پخش: ۶۶۹۷۷۱۶۶

وبسایت: www.afrazbook.com

E-mail: info@afrazbook.com

زلاله رتسانزه‌لیزه

حاج علی عظیمی

با همکاری ویرایش:

غلامحسین دولت‌مندی

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۰

طراح جلد: یاسین محمدی / آنا

آرایش صفحات: یاسمین حشدری

لیتوگرافی / چاپ / صحافی: ترنج / تصویر / یک

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

تمام حقوق این اثر برای انتشارات افراز محفوظ است.

هیچ بخشی از این کتاب، بدون اجازه‌ی مکتوب ناشر، قابل تکثیر یا تولید مجدد به هیچ شکلی، از جمله، چاپ،

فوتوکپی، انتشار الکترونیکی، فیلم، نمایش و صدا نیست.

این اثر تحت پوشش قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان ایران قرار دارد.

این کتاب را به مادر عزیزم که یادش گرامی باد
و به همسر مهربانم که از آغاز تا امروز
همواره یار و مشوقم بوده تقدیم می‌کنم.

این کتاب را همراه با نمایشنامه‌ی قدیمی که از سال ۱۲۹۴ تاکنون در
بیشتر شهرستان‌های ایران و تهران توسط گروه‌های تخت‌حوضی و نامداران
تئاتر سنتی ایران اجرا شده به هنرمندان و دانشجویان تئاتر ایران تقدیم
می‌کنم.

فهرست

۹		دلمه
۱۱		سال شمار زندگی
۲۳		پنج‌جهی تئاتر سنتی ایران
۲۶		از لاله زار تا تئاتر ایران
۹۱		سعدی ایران، چهره‌ی دوم
۹۵		نمایشنامه‌ها
۹۷		بلورک و چشمه‌ی سبز
۱۳۱		تیمور عرب
۱۷۵		بهرام و گل اندام
۲۲۳		بیژن و منیژه
۲۷۵		دزد مروارید
۳۲۳		فردوسی
۳۸۹		تصاویر

مقدمه

هدف از تألیف این کتاب، معرفی تئاتر سنتی ایران و هنرمندان آن است چرا که هنوز بسیاری از هنرمندان و مجموعه‌های علاقه‌مندان به تئاتر سنتی، آنانی که قدم‌های اول را برداشتند به خوبی نمی‌شناسند. این بر آن بود که به واسطه‌ی همکاری و ارتباط با بسیاری از نام‌داران تئاتر سنتی ایران که ذبح‌الله‌خان ماهری، مهدی مسری، سیدحسین یوسفی، محمود یکتاارجی، سمرانه معصوم به محمود ماست‌بند، رضا عرب‌زاده (معروف به رضا سورچی) و سعدی زحمت‌خواه (معروف به سعدی افشار) و حسین کسبیاں دست به قلم ببرم. در تمامی سال‌های حضورم در تئاتر سنتی بر آن بودم که این بزرگان را بشناسم و بتوانم درباره‌شان به‌ویژه برای من صرفاً کار در تئاتر، سینما، تلویزیون و رسیدن به قله‌های شهرت مطرح نبود بلکه به گذشته‌ی تئاتر سنتی، هنرمندان و زحمت‌کشان آن می‌اندیشیدم. از وقتی به ایران آمدم، با بزرگان این سبک از کار تئاتر آشنا شدم تصمیم به نوشتن کتابی در گرامی‌دهی به پیش‌گامان آن در ذهنم شکل گرفت. هر جا حرفی از تئاتر سنتی بود من هم آن‌جا بودم و یادداشت‌هایم برمی‌داشت‌م و شب‌ها در اتاقی که مهدی سنایی برایم کرایه کرده بود یادداشت‌هایم را پشت سرهم در یک دفتر صد برگی ردیف می‌کردم. تئاتر سنتی شده بود همه‌ی زندگی‌ام. تحقیق و مطالعه و جمع‌آوری مطالب و پیدا کردن عکس‌های قدیمی برای من اهمیت شایانی پیدا کرده بود. وقتی که از نزدیک دیدم تئاتر سنتی توجه چهره‌های نام‌دار تئاتر دنیا مانند پیتربروک و اسلاومیر مروژک و آندره پوته را به خود جلب کرده

است بسیار سر شوق آمدم و برای نگارش این کتاب عزمم جزم‌تر شد ولی به دلایلی این کار تا به امروز میسر نشد. اکنون که به آن روزها فکر می‌کنم می‌بینم حکمتی در کار بوده است آن هم شاید فراگرفتن و تجربه آموختن از بزرگان تناسرت سنتی. برای نگارش این کتاب در مرحله‌ی اول سعی کردم از منابع کتابخانه‌ای استفاده نکنم. هر جا کمبودی احساس می‌شد با یاری گرفتن از نویسندگان و صاحب‌نظران جاهای خالی را پر کردم. اما اذعان دارم که هنوز کاستی‌هایی در کار است. حالا دیگر از دوران جوانی خبری نیست. دوست دارم آن‌چه را که با تمام تلخی‌ها و شیرینی‌هایش تجربه کردم، در اختیار هنرآموزان جوان و هنرمندان این مرز و بوم بگذارم تا شاید برای خردمندان توشه‌ی راه آخرتم باشد. شاید حالا که به خط پایان زندگی نزدیک می‌شوم می‌دانم خط پایان این نوشته چه باید باشد، یاد کسانی که برای زنده کردن این هنر زحمت کشیدند یا دریغ از مردمی که خندیدن از ته دل را فراموش کرده‌اند و یا افسوس بر آن‌ها که دل‌های پادها می‌رود. ولی باید بگویم نمایش روح‌وضی در ارزش‌ها و زیبایی‌ها یک تناسرت زنده است و خواهد ماند. در این‌جا لازم می‌دانم که از آقای علی گوهر، خردشاهی جوانی که در نوشتن این کتاب مرا بسیار یاری کرد تشکر کنم. ضمناً سرکار خانم سیمین نظام کیان‌افراز مدیر محترم انتشارات افراز که زمینه‌ی انتشار این کتاب را فراهم نمود و همین‌طور حدیث خسروی، صادق کوکبی، لاله یوسفی دانشجویان کوشای رشته‌ی تناسرت که در نمونه‌خوانی کتاب مرا یاری کردند نهایت امتنان را دارم. این کتاب را به تناسرت و رحمت‌کشانی که در راه تناسرت سنتی ایران از همه‌چیز خود گذشتند تقدیم می‌کنم. درود بیت پاکشان.

حسن عظیمی